

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas programma trešo valstu pilsoņu integrācijai””

COM(2011) 455 final

(2012/C 181/23)

Ziņotājs: **Cristian PÎRVULESCU**

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2011. gada 20. jūlijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas programma trešo valstu pilsoņu integrācijai””

COM(2011) 455 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2012. gada 29. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 479. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 28. un 29. martā (28. marta sēdē), ar 170 balsīm par, 14 balsīm pret un 11 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi

1.1 Komiteja atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu un uzskata to par nozīmīgu soli to problēmu apzināšanā un risināšanā, kuras saistītas ar trešo valstu pilsoņu integrāciju ES dalībvalstīs.

1.2 Paziņojumā aplūkoti galvenie aspekti, kuros nepieciešama iejaukšanās, un skaidrots, kādas ir funkcijas un atbildības jomas integrācijas programmas izstrādē un īstenošanā. Paziņojumā pamatoti uzsvērti vietējo un reģionālo pašvaldību loma, taču nav skaidri norādīts, ar kādiem stimuliem paredzēts rosināt šīs pašvaldības aktīvāk iesaistīties procesā. “Moduļu” pieejai, ko plānots izmantot valsts politiku izstrādē, piemīt ievērojams potenciāls, taču tā ir zināmā mērā arī riskanta.

1.3 Paziņojums veidots vispusīgi un strukturēti, tomēr nav pietiekami dziļi aplūkotas sarežģītās politiskās un sociālekonomiskās problēmas, ar ko nāksies saskarties Eiropas sabiedrībai. Taču integrācijas programmas galvenais virzītājspēks patlaban ir ekonomikas krīze un tās sekas. Krīze ietekmē Eiropas iedzīvotāju viedokli un rada finanšu grūtības valstu pārvaldes iestādēm un pašvaldībām. Tāpēc Komiteja ierosina pārskatīt priekšlikumu, ņemot vērā šībrīža sociālekonomisko kontekstu, un izraudzīties konkrētus institucionālus un finanšu instrumentus, ar kuriem veicināt integrācijas mērķu sasniegšanu. Komiteja vērs īpašu uzmanību arī uz komunikatīvo aspektu. Jau šobrīd ir vērojams, ka ekonomikas krīzei ir tendence veicināt pret imigrāciju vērstu noskaņojumu. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai Eiropas Komisija un citas ES iestādes kopīgiem spēkiem veiktu neatslābstošus, vērienīgus un drosmīgus saziņas pasākumus, kuru mērķis ir apslāpēt pret imigrāciju vērsto izteikumus un šādu nostāju, kas vairākās

Eiropas valstīs ir bīstami tuvu tam, lai kļūtu par daļu no domiņējošās politiskās nostādnes. Šāda situācija tiešā veidā apdraud ES pamatidentitāti — integrētu demokrātisku iekārtu.

1.4 Komiteja apzinās, ka trešo valstu pilsoņu statuss var būt ļoti dažāds, un aicina ņemt vērā šo dažādību arī politikas teorētiskajā un praktiskajā izstrādē. Migrantu vidū ir gan to valstu pilsoņi, kuras varētu kļūt par ES dalībvalstīm, gan trešo valstu pilsoņi, kuri dzīvo un strādā Eiropas Savienībā, gan citu valstu pilsoņi, kuri ES teritorijā saņem starptautisko aizsardzību. Taču šīs dažādības atzišanai nevajadzētu novest pie robjiem politikā un pie diskriminējošas rīcības vai — vēl svarīgāk — pie pazeminātiem integrācijas standartiem un pavājinātiem pasākumiem. Komiteja arī uzskata, ka plašākā nozīmē integrācijas programmā iekļaujami arī tie ES valstu pilsoņi, kas dzīvo un strādā kādā citā dalībvalstī. Šajā ziņā īpaši satraucošs ir romu tautības iedzīvotāju stāvoklis. Ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus migrējošiem sezonas darbiniekiem no trešām valstīm patlaban apspriež Eiropas Parlaments un Eiropadome, savukārt EESK savu atzinumu sniedza 2011. gadā ⁽¹⁾. ES politikā jāietver arī sarežģītais nelegālo migrantu jautājums, jo šī iedzīvotāju grupa ir īpaši neaizsargāta.

1.5 Paziņojumā liela nozīme pamatoti piešķirta trešo valstu pilsoņu līdzdalībai, tomēr trūkst apņēmīgāka vēstījuma attiecībā uz tās nepieciešamību, tai vajadzīgo atbalstu un īpašiem instrumentiem tās veicināšanai. Līdzdalība attiecīgā reģiona vai valsts pilsoniskajā un politiskajā dzīvē ir viens no problemātiskākajiem aspektiem. Komiteja uzskata, ka kvalitatīvas, līdzdalību veicinošas un efektīvas integrācijas politikas priekšnosacījums ir interešu definēšana un spēja sadarbotā ar publiskajām un privātajām struktūrām formulēt kopīgus priekšlikumus.

⁽¹⁾ OV C 218, 23.7.2011., 97.–100. lpp.

1.6 Komiteja mudina Eiropas Komisiju pievērsties integrācijas jautājumiem vai nu pasludinot Eiropas integrācijas gadu, vai arī šim svarīgajam jautājumam pievērsties kādā no turpmākajiem gadiem, un pauz cerību, ka kopā ar pārējām Eiropas iestādēm Komisija turpinās integrācijas programmu sasaistīt ar citām nozīmīgām politikas prioritātēm, piemēram, stratēģiju "Eiropa 2020" un patlaban pārstrādājamo pamattiesību aizsardzības īstenošanas programmu.

1.7 Trešo valstu pilsoņu integrācijas politikas un tās galveno programmu izstrādē Komiteja ir gatava cieši sadarboties ar citām ES iestādēm. Turklāt Komiteja ir apņēmusies strādāt, lai veicinātu Eiropas pilsoniskās sabiedrības saikni ar integrācijas programmu un sekmētu trešo valstu pilsoņu iesaisti strukturētā Eiropas līmeņa dialogā.

2. Ievads

2.1 ES sadarbība trešo valstu pilsoņu integrācijā aizsākās līdz ar Tampere programmu (1999. g.). Kopīgus imigrantu integrācijas politikas pamatprincipus ES līmenī pieņēma 2004. gadā. Šo pamatprincipu mērķis bija palīdzēt ES dalībvalstīm definēt integrācijas politiku un izveidot plašāku institucionālo satvaru, kurā būtu iesaistīti dažādi ES, valstu, reģionāla un vietēja līmeņa dalībnieki. Solis uz priekšu bija Komisijas 2005. gadā ierosinātā Kopīgā integrācijas programma, kas bija paredzēta kopējo pamatprincipu īstenošanai, taču tajā netika risināti būtiskākie integrācijas problēmjautājumi, kuri joprojām ir aktuāli. Arī Stokholmas programmā (2009. g.) un stratēģijā "Eiropa 2020" tika atspoguļoti ES mērķi integrācijas jomā, tomēr to ietveršana šajās svarīgajās politikas programmās nav būtiski veicinājusi integrācijas politikas attīstību.

2.2 Komisija 2011. gada jūlijā ierosināja atjauninātu Eiropas programmu trešo valstu pilsoņu integrācijai; šajā programmā galvenā uzmanība pievērsta plašākai un kvalitatīvākai migrantu līdzdalībai un aktīvākai rīcībai vietējā līmenī. Programmā radīti arī priekšnosacījumi tam, lai palielinātu izcelsmes valstu nozīmi politikas plānošanā. Galvenais politikas veidošanas princips ir elastīgums. Tālab Eiropas Komisija izstrādā instrumentu kopu, ko dalībvalstis varēs izmantot atbilstīgi savām vajadzībām un prioritātēm. Noteikti arī kopīgi indikatori⁽²⁾, ar kuriem atbalstīt integrācijas programmu.

2.3 Īstenojot integrācijas programmu, ES uztur institucionālu un saziņas infrastruktūru, kuras elementi ir šādi: Valstu integrācijas kontaktpunktu tīkls; Eiropas Integrācijas forums — platforma dialogam, kurā iesaistās visas ieinteresētās personas, kas darbojas integrācijas jomā; Eiropas Integrācijas tīmekļa vietne — galvenais portāls datu apkopošanai tiešsaistē un tiešai apmaiņai ar informāciju un dokumentiem; politikas veidotājiem un integrācijas speciālistiem domāta Integrācijas rokasgrāmata; Eiropas Integrācijas fonds, kas atbalsta ES dalībvalstu centienus palīdzēt

trešo valstu pilsoņiem integrēties Eiropas sabiedrībā. Visbeidzot 2011. gada 18. novembrī tika izveidots ES Imigrācijas portāls.

2.4 Tagad, kad Līgumā ieviesta jauna tiesību norma par ES atbalstu to trešo valstu pilsoņu integrācijas veicināšanai, kuri likumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā (Līguma par Eiropas Savienības darbību 79. panta 4. punkts), ir radīts stingrāks pamats koordinētai ES dalībvalstu rīcībai un konsekventai Eiropas Komisijas un pārējo ES iestāžu iesaistei šā jautājuma risināšanā.

2.5 Paziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā atspoguļoti vairāki svarīgi un problemātiski trešo valstu pilsoņu integrācijas aspekti: joprojām vērojams migrantu, sevišķi sievietes, zemais nodarbinātības līmenis, augošais bezdarbs un augstais "virskvalificētības" līmenis, pieaugošais sociālās atstumtības risks, atšķirības mācību sekmju ziņā un sabiedrības bažas par migrantu nepietiekamu integrāciju⁽³⁾.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 EESK atzinīgi vērtē viedokli, ka integrācija ir kopīga atbildība, un neatlaidīgi aicina ES dalībvalstis izvirzīt integrāciju par vienu no savām prioritātēm. Tādā veidā valsts līmenī iespējams saglabāt atklātu, iekļaujošu un stabilu demokrātisku vidi⁽⁴⁾. Taču ES līmenī šai ziņā joprojām vēl gaida nopietns darbs. ES iestādes jau šobrīd nodrošina uzraudzības, salīdzinošās vērtēšanas un pieredzes apmaiņas sistēmu. Tomēr ir vairāki aspekti, kuriem jāpievērš papildu uzmanība. Piemēram, Eiropas finanšu instrumenti būtu precīzāk jāpielāgo integrācijas mērķiem. Ir rūpīgi jāanalizē arī pašreizējais tiesiskais regulējums, sevišķi par darba tirgus procedūram, kuras attiecas uz trešo valstu pilsoņiem.

3.2 Ņemot vērā pieejamos datus, EESK uzskata, ka ES integrācijas programmai vajadzīgi skaidrāki mērķi un uzdevumi. Komiteja ierosina tādu sistēmu, kurā ES dalībvalstis definē konkrētus integrācijas uzdevumus un pastāvīgi informē gan attiecīgās valsts iedzīvotājus, gan citas valstis par to izpildi. Vispārējo mērķi — konkurētspējīgu un iekļaujošu Eiropu — nevar sasniegt, ja atstāj malā trešo valstu pilsoņus jeb 4 % no visiem ES iedzīvotājiem⁽⁵⁾.

3.3 Integrācijas programma ir ārkārtīgi sarežģīta un daudzpusīga, tāpēc ir jāiesaistās visiem līmeņiem. Lai šai atjauninātajai integrācijas programmai piešķirtu konkrētu saturu, EESK ir gatava ciešākai sadarbībai ar Eiropas Komisiju, Reģionu komiteju un citām ES iestādēm. Uzsvars uz vietējo līmeni neapšaubāmi ir pamatots. Ļoti liela nozīme ir arī pilsoniskās sabiedrības un vietējā līmeņa uzņēmumu veikspējas stiprināšanai. Paši migranti jāmudina dibināt savus tīklus un apvienības, kas dotu iespēju vieglāk piekļūt informācijai, finansējumam un lēmumu pieņemšanai.

⁽²⁾ Komisijas dienestu darba dokuments "Eiropas Integrācijas programma".

⁽⁴⁾ Par galvenajām nostādnēm un bažām attiecībā uz ES dalībvalstu pilsoņu un trešo valstu pilsoņu migrāciju sk. pirmā Eurobarometra pētījuma rezultātus par migrantu integrāciju (MEMO/11/529, Brisele, 2011. gada 20. jūlijs).

⁽⁵⁾ Pilnīgākus datus sk. Eiropas Komisijas dokumentā "Gada ziņojums par imigrāciju un patvērumu (2010. gads)", COM(2011) 291 final.

⁽²⁾ Eurostat Methodologies and Working Papers, Indicators of Immigrant Integration – A Pilot Study (eksperimentāls pētījums "Eurostat metodes un darba dokumenti. Imigrantu integrācijas indikatori"), Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2011. g.

3.4 Ir jāizstrādā integrācijas instrumentu kopa Eiropas līmenī, kura integrācijas pasākumu rokasgrāmatai piešķirs nozīmīgumu un nodrošinās tai institucionālu ietekmīgumu. Būtu pienācīgi jāpopularizē gan šī instrumentu kopa, gan iespējas finansēt projektus, kuriem ir būtiska ietekme. EESK pauž cerību, ka instrumentu kopu izmantos aktuālāko integrācijas problēmu risināšanai gan valsts, gan reģionālajā, gan vietējā līmenī.

3.5 Tomēr Eiropas instrumentu kopa nedrīkstētu apdraudēt integrācijas politikas kopējo saskaņotību. EESK mudina gan valstu pārvaldes iestādes, gan reģionālās un vietējās pašvaldības turpināt par pamatu izmantot integrācijas stratēģijas, kas veidotas pēc līdzdalības principa. Komiteja aicina dalībvalstis un Eiropas Komisiju vēl vairāk stiprināt valstu līmeņa integrācijas kontaktpunktus, lai tie varētu darboties kā integrācijas pasākumu stratēģiskās ievirzes katalizatori.

3.6 EESK atzinīgi vērtē nesen veikto *Eurostat* pētījumu par integrācijas rādītājiem⁽⁶⁾. Tas ir ļoti vērtīgs instruments, kas ļaus cieši uzraudzīt politiku un programmu ietekmi, salīdzinot novērtēt dalībvalstu veiktos pasākumus un veidot politiku uz stabilākiem pamatiem. Kā norādīts iepriekš, rādītāji vajadzīgi ne tikai tālab, lai nodrošinātu uzraudzību un izvērtēšanu; tie dod arī iespēju izvirzīt konkrētus integrācijas politikas un programmu uzdevumus.

4. Īpašas piezīmes

4.1 Integrācija, izmantojot līdzdalību

4.1.1 Migrantu sociālais un ekonomiskais devums

4.1.1.1 Migrantu sociālais un ekonomiskais devums ir viens no integrācijas programmas galvenajiem elementiem. EESK uzskata, ka būtu jāmaina attieksme pret migrantiem, kuros bieži redz potenciālu slogu sociālās nodrošināšanas sistēmām vai lētu darbaspēku salīdzinājumā ar ES dalībvalstu pilsoņiem. Pēc EESK domām, migranti pirmkārt un galvenokārt ir pamattiesību subjekti, kuri turklāt dod lielu labumu uzņēmējvalsts sabiedrībai, ekonomikai un kultūrai. EESK ir arī pārliecināta, ka integrācija ir divvirzienu process, un aicina migrantus meklēt iespējas iesaistīties sociālajā un kultūras mijiedarbībā ar uzņemošo kopienas un sabiedrību. Šāda nostādne pirmkārt nozīmē to, ka ir jāapgūst valodas prasmes un jāiesaistās uzņemošās valsts izglītības sistēmā. Savukārt Eiropas sabiedrībai un pilsoņiem ir jāapzinās, ka mūs gaida nopietnas vidēja termiņa un ilgtermiņa demogrāfiskas problēmas, kuras daļēji var risināt ar regulētas migrācijas palīdzību.

4.1.1.2 Svarīgs integrācijas elements ir valodas zināšanu apguve, tomēr paziņojumā nav precizēts, kādus konkrētus instrumentus Komisija ir gatava izmantot, lai tuvotos šim mērķim.

⁽⁶⁾ *Indicators of Immigrant Integration. A Pilot Study* (eksperimentāls pētījums "Imigrantu integrācijas indikatori"), Eurostat, 2011. g.

4.1.1.3 Viens no galvenajiem kritērijiem, kas noteiks integrācijas panākumus, ir līdzdalība darba tirgū. Paziņojumā pamatoti norādīts, ka no trešām valstīm iebrukušo nodarbinātības līmenim būtiski jātuvojas ES pilsoņu nodarbinātības līmenim; īpaši tas attiecas uz sievietēm, jo viņas šī problēma skar sevišķi lielā mērā. Tomēr šis tīri skaitliskais rādītājs neatspoguļo visus nodarbinātības aspektus. Integrācijas programmā jāietver arī visas pārējās ar šo jomu saistītās dimensijas: iepriekšējo kvalifikāciju atzīšana, atalgojums, tiesības un to pārvedamība, apmācību pieejamība un darba drošība. Vēl vairāk uzmanības jāpievērš sieviešu nodarbinātībai.

4.1.1.4 Ar lielām bažām EESK norāda, ka ES tiesību aktiem attiecībā uz migrējošo darba ņēmēju statusu ir gan tieša, gan netieša ietekme⁽⁷⁾. Lai gan zināmi panākumi ir gūti, pateicoties ES zilajai kartei, direktīvai par vienoto uzturēšanās atļauju un direktīvai par sezonas strādniekiem, ir pamatotas bažas, ka direktīvās par nodarbinātības jautājumiem vērojama darba ņēmēju vai migrantu diskriminācija pēc viņu izcelsmes un kvalifikācijas līmeņa un ka nevienlīdzība šādi tiek tikai pastiprināta⁽⁸⁾. ES darba tirgus tiesiskajā regulējumā augsti kvalificēti darba ņēmēji ir nošķirti no mazāk kvalificētajiem, un viņiem garantēto tiesību līmenis ir atšķirīgs.

4.1.1.5 EESK brīdina, ka tāda stratēģija, kas stimulē cirkulāro migrāciju, taču nepiešķir tai pietiekamus resursus, var palielināt nelegālo imigrāciju un ļoti pazemināt darba ņēmēju aizsardzības līmeni. Arī ētiskā ziņā šāda politika ir diskutabla, ciktāl tās mērķis ir, lai migranti atgrieztos savās izcelsmes valstīs bez iespējām uz turieni pārvest savas tiesības vai pienācīgi ilgu laiku nostrādāt uzņemošajā valstī.

4.1.1.6 Daudz lielākas pūles jāiegulda izglītības sistēmā, lai tajā vairāk iesaistītos migrantu aprindu jaunieši. Vairāk uzmanības jāvelta arī agrīnajai pirmsskolas izglītībai, jo tas ir veids, kā palielināt līdzdalību izglītības sistēmā arī vēlākā posmā. Paziņojumā norādīti iespējamie pasākumu piemēri, tostarp konsultāciju programmas, vecāku apmācība un no citām valstīm ieceļojušu skolotāju pieņemšana darbā. EESK visus šos pasākumus uzskata par lietderīgiem, taču aicina aktīvāk tos popularizēt un uzlabot finansējumu mācību iestādēs un ap tām organizētajām programmām.

4.1.1.7 Labāku dzīves apstākļu nodrošināšanai arī turpmāk jābūt vienai no integrācijas programmas prioritātēm. Šajā saistībā paziņojumā norādīts, ka īpaša uzmanība gan valstu, gan vietējā līmenī jāvelta starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. Pilnībā atzīstot šīs konkrētās grupas vajadzības, EESK tomēr vēlas vērēt uzmanību arī uz citām neaizsargātām iedzīvotāju grupām. Komiteja ierosina Eiropas Komisijai pievērst uzmanību

⁽⁷⁾ OV C 218, 23.7.2011., 97.–100. lpp. un OV C 354, 28.12.2010., 16.–22. lpp.

⁽⁸⁾ Eiropas Cilvēktiesību aizsardzības apvienība (AEDH), "Ārvalstu darba ņēmēji Eiropas Savienībā. Nevienlīdzīga attieksme — ceļš uz dubultstandartiem?", 2011. gada 17. oktobris.

gadījumiem, kad cilvēki ir neaizsargāti vairākos aspektos, piemēram, romu tautības sievietes, un šādas situācijas censties risināt prioritārā kārtā. Turklāt ES rīcībā tagad ir spēcīgs un tālejošs instruments — Eiropas Savienības Pamattiesību harta, pēc kuras vadīties integrācijas jomas tiesību aktu izstrādē.

4.1.1.8 EESK pauž nožēlu, ka Komisija tik maz uzmanības veltījusi romu tautības iedzīvotāju stāvoklim. Daudzi no viņiem, būdami trešo valstu pilsoņi, uzņemošajās valstīs dzīvo ļoti smagos apstākļos, bez pamata infrastruktūras un pamata pakalpojumiem. EESK uzskata: lai gan juridiskajā ziņā starp trešo valstu un ES dalībvalstu izcelsmes migrantiem ir ievērojamas atšķirības, neaizsargāto grupu problēmas ir vienas un tās pašas. Turklāt cilvēka pamattiesības ir aizsargājamas neatkarīgi no tā, kāds ir attiecīgās personas tiesiskais statuss.

4.1.1.9 Lai sasniegtu integrācijas programmas mērķus, ir jāuzlabo ES finansējuma izlietošana. EESK norāda, ka finanšu krīze ir pakļāvusi smagiem pārbaudījumiem tos publiskos izdevumus, kas paredzēti sociālajām programmām, un uzskata, ka izšķirīga nozīme varētu būt ES finansējumam, ar ko atbalstīt nozīmīgākos projektus, kuri vismaz var veidot stabilu paraugprakses piemēru bāzi. Informācija par finansējumu būtu jāpārda vieglāk pieejama, un būtu jāgādā, lai tas pietiekami stimulētu gan vietējās pašvaldības, gan publiskās un privātās institūcijas piedalīties procesā. Pieejamie resursi jāizmanto tā, lai rosinātu pilsoniskās sabiedrības organizācijas veidot savstarpējus kontaktus un rīkoties iedzīvotājiem vistuvākajā līmenī, īpašu uzmanību veltot migrantu kopienu līdzdalībai.

4.1.1.10 Eiropas Savienībai būtu jāizrāda pretimnākšana gan vietēja, gan reģionāla, gan valsts līmeņa migrantu organizācijām un tīkliem. Tiklu un sociālā kapitāla veidošana palīdz veicināt augšupēju integrāciju un rada tādu vidi, kurā migranti jūtas droši un tiesīgi aizstāvēt savas tiesības un apliecināt savu potenciālu. Tomēr tīkliem un organizācijām ir jāatbalsta integrācija, nevis jāveicina vēl lielāka segregācija. EESK šīm organizācijām un tīkliem iesaka veidot partnerattiecības ar uzņemošo valstu organizācijām. Eiropas Savienībai būtu jāizmanto iespējas, ko sniedz informācijas tehnoloģijas un pieaugoša mobilitāte, un jāapgūst jauni līdzdalības un sadarbības veidi.

EESK iesaka Eiropas Komisijai pārskatīt migrantu darba tiesību aktus, kuri savā pašreizējā veidā turpina veicināt diskrimināciju un nevienlīdzību. Komiteja rosina EK arī censties dalībvalstīm palīdzēt veidot ciešāku un labāku integrāciju.

4.1.2 Pienākumi un tiesības — vienlīdzīgas attieksmes nodrošināšana un piederības sajūtas iegūšana

4.1.2.1 EESK ir gandarīta par īpašo uzmanību, kas pievērsta migrantu politiskajai līdzdalībai gan kā vēlētam amatpersonām,

gan kā vēlētajiem vai kā padomdevēju struktūru locekļiem. Šis jautājuma aspekts ir izmēģinājuma poligons Eiropas demokrātijai. Ja mēs vēlamies vidējā un ilgākā laikposmā nodrošināt integrāciju un novērst migrantu diskrimināciju, šiem cilvēkiem ir nepieciešama iespēja paust politisko viedokli. Politiskā līdzdalība un institucionalizēta kopīga rīcība var palīdzēt iesaistīt migrantus politiskajā procesā. Tas ļautu mazināt atsvešinātību un radikālismu. Lai šādu politisku līdzdalību atbalstītu, ikvienai valstij būtu jāpārdomā patlaban spēkā esošie pilsonības likumi. EESK atbalsta uzskatu, ka trešo valstu pilsoņiem jāgūst balsošanas tiesības vietējās, reģionālās, valsts līmeņa un ES vēlēšanās un attiecīgi arī tiesības pašiem tajās balotēties. Šajā ziņā viena no iespējām būtu piešķirt legālajiem migrantiem ES pilsonību. Eiropai tā būtu vēl viena izdevība kļūt par līderi demokrātijas inovāciju īstenošanā un praksē pārbaudīt jaunus līdzdalības un sadarbības veidus.

4.2 Vairāk rīcības vietējā līmenī

4.2.1 Pilnīgi pamatots ir uzsvars uz vietējo līmeni. Tieši pašvaldības ir tās, kur ne vien atrodas pakalpojumu sniegšanas centri, bet arī tiek veidota tuvākā integrācijas vide. Atbilstīgi vietējās kopienas lielumam veiksmīgi integrācijas projekti var nozīmīgi ietekmēt kopienu un migrantu dzīvi. Ir būtiski, lai vietējās pašvaldības un privātuzņēmumi būtu labi informēti un lai tiem būtu pieejams Eiropas un valsts finansējums.

4.2.2 EESK atzīst, ka pilsētās, it īpaši lielajās, ir problēmas. Pilsētas piesaista daudz imigrantu, kuri bieži apmetas relatīvi nošķirtās nomalēs. Piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem un darba tirgum ir tikai viena no problēmām. Vēl lielāks pārbaudījums ir pilsētplānošana, jo tai vienlaikus jābūt gan ilgtspējīgai, gan iekļaujošai. EESK iesaka Eiropas Komisijai aktīvi atbalstīt tādu projektus, kas veicina integrācijas programmas īstenošanu plašākā nozīmē, jo iekļauj fundamentālos mājokļu politikas un pilsētplānošanas aspektus.

4.2.3 Augšupējā pieeja, protams, ir ļoti daudzsoļīga, taču tikai tad, ja to pareizi stimulē un pietiekami finansē. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai turpmāko finanšu plānu kontekstā Komisija pildītu savu apņemšanos un vienkāršotu finansēšanas kārtību, kā arī novirzītu pienācīgus resursus vietējiem projektiem⁽⁹⁾. Lai stiprinātu vietējā līmeņa dalībnieku iespējas, izšķiroša nozīme varētu būt ciešākai koordinācijai starp dažādiem finansējuma avotiem, piemēram, ierosināto Patvēruma un migrācijas fondu, kurš attiecas uz patvērumu, integrāciju un migrantu atgriešanos, ierosināto Iekšējās drošības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Eiropas Reģionālās attīstības fondu.

⁽⁹⁾ Sk. Komisijas paziņojumu "Veidojot atvērtu un drošu Eiropu — iekšlietu budžets 2014.–2020. gadam" (COM(2011) 749 final) un ar to saistītos regulu priekšlikumus Nr. 750, 751, 752 un 753.

4.3 Izcelsmes valstu iesaistīšana

4.3.1 Ļoti svarīgs vispārējās integrācijas programmas izstrādes posms ir izcelsmes valstu iesaistīšana procesā⁽¹⁰⁾. Atsevišķas ES dalībvalstis ir ieviesušas labu praksi kontaktu nodibināšanā ar izcelsmes valstīm. Tomēr nav noliedzams, ka dažādu iemeslu dēļ vairākas valstis migrācijas jautājumu jomā nav jūtami ieinteresētas sadarboties ar ES. Šāds intereses trūkums⁽¹¹⁾ īpaši vērojams saistībā ar potenciālajiem starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. ES vispārējā pieeja migrācijai nodrošina labu institucionālo pamatu, lai veicinātu sadarbību ar trešām valstīm un risinātu akūtus mobilitātes jautājumus. Tomēr migrācijas uzlūkošana galvenokārt tikai no ES darba tirgus pieprasījuma viedokļa var novest pie migrantu aizsardzības līmeņa pazemināšanās vai pat viņu diskriminācijas.

4.3.2 Eiropas Savienībai būtu jāturpina sadarboties ar migrantu izcelsmes valstīm, lai atvieglotu procedūras, kas jāveic pirms izceļošanas. Jānorāda, ka daudzās valstīs perspektīva emigrēt uz ES ir ļoti iecienīta un var veicināt korupciju. Eiropas

Savienībai apņēmīgi jācenšas mazināt šādu risku, jo tas palielina nākamo imigrantu izdevumus un iedragā viņu motivāciju atgriezties izcelsmes valstī.

4.3.3 EESK uzskata, ka labākais līdzeklis, ar ko dot ilgtspējīgu ieguldījumu izcelsmes valstu attīstībā, ir izstrādāt pārdomātas darba tiesību normas, taču ir jāstiprina arī migrantu iespējas, lai viņi varētu dibināt transnacionālus uzņēmumus vai atgriezties savā izcelsmes valstī, līdzīgi ņemot arī iegūtās prasmes un motivāciju. EESK iesaka divpusējā ceļā veidot tādas atbalsta sistēmas, kuras būtu domātas tiem migrantiem, kas atgriežas savā valstī, un ar kurām varētu palīdzēt jauniem uzņēmumiem vai stimulēt uzņēmējdarbības iniciatīvas. Izcelsmes valsts un uzņemošā valsts var veidot partnerību, lai radītu iespējas saviem pilsoņiem, uzņēmumiem un kopienām. Ir zināmi tādas sadarbības piemēri, kur migrantu prasmes tiek saskaņotas ar darba devēju vajadzībām.

4.3.4 Cirkulārās migrācijas veicināšana ir likumīga ar nosacījumu, ka tā nenotiek ar tādiem tiesību aktiem, kas tieši vai netieši iespaido trešo valstu pilsoņu tiesības⁽¹²⁾.

Briselē, 2012. gada 28. martā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ OV C 44, 16.2.2008, p. 91.–102. lpp. Temats par ES imigrācijas un sadarbības politiku attiecībā uz izcelsmes valstīm, lai sekmētu attīstību, izskatīts arī Eiropas Integrācijas foruma sestajā sanāksmē (sk. <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-european-integration-forum-6>)

⁽¹¹⁾ OV C 18, 19.1.2011, p. 80–84. lpp.

⁽¹²⁾ Sk. 5. zemsvītras piezīmi.

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinuma

Turpmāk minētais kompromisa grozījums ieguva vismaz vienu ceturto daļu nodoto balsu, taču tika noraidīts debatēs (Reglamenta 51. panta 6. punkts un 54. panta 3. punkts).

Kompromisa grozījums**4.1.2.1. punkts**

“EESK ir gandarīta par īpašo uzmanību, kas pievērsta migrantu politiskajai līdzdalībai gan kā vēlētajām amatpersonām, gan kā vēlētajiem vai kā padomdevēju struktūru locekļiem. Šis jautājuma aspekts ir izmēģinājuma poligons Eiropas demokrātijai. Ja mēs vēlamies vidējā un ilgākā laikposmā nodrošināt integrāciju un novērst migrantu diskrimināciju, šiem cilvēkiem ir nepieciešama iespēja paust politisko viedokli. Politiskā līdzdalība un institucionalizēta kopīga rīcība var palīdzēt iesaistīt migrantus politiskajā procesā. Tas ļautu mazināt atsvešinātību un radikālismu. Lai šādu politisku līdzdalību atbalstītu, ikvienai valstij būtu jāpārdomā patlaban spēkā esošie pilsonības politiskās līdzdalības likumi. Tāpēc EESK atbalsta uzskatu, ierosina ka trešo valstu pilsoņiem piešķirt jaunas balsošanas tiesības vietējās, un reģionālās, valsts līmenī un ES vēlēšanās un attiecīgi arī tiesības pašiem tajās balotēties. Šajā ziņā viena no iespējām būtu piešķirt legalajiem migrantiem ES pilsonību. Būtu jāveicina arī lielāka līdzdalība ES līmenī. Eiropai tā būtu vēl viena izdevība kļūt par līderi demokrātijas inovāciju īstenošanā un praksē pārbaudīt jaunus līdzdalības un sadarbības veidus.”

Balsošanas rezultāti:

Par: 70

Pret: 77

Atturas: 28